

Spørgsmaalet om Statens Overtagelse af Skibene blev berørt i förrige Møde, da vi forhandlede Lovforslaget om at give Staten en vis Kontrol over Skibene. Det har været os en Tilfredsstillelse, at i det Udvalg, der har været nedsat om denne Sag, har man ikke stødt paa nogen ubetinget Modstand hos Venstre eller det konservative Parti med Hensyn til Statens Erhvervelse af Skibe. Hvis man gennemlæser den forgangen Dag afgivne Betænkning, vil man se, at under visse Omstændigheder bider baade de konservative og Venstre i det sure Æble, at lade Staten for sin Regning bygge Tonnage. Det er en Indrømmelse, man har opnaaet i Udvalget, men man maa desværre beklage, at denne Indrømmelse kommer saa sent. Hvis Staten i 1914 havde været lige saa fremsynet som Socialdemokraterne, havde den selvfølgelig erhvervet al den Tonnage, som vi den Gang havde. I September Maaned 1914 laa der henimod 300 Skibe i Københavns Havn, som ikke turde sejle ud. Denne Tonnage kunde man sikkert have erhvervet paa det Tidspunkt til en meget billig Pris, og hvis det var sket, havde Staten været i Stand til at indsejle en meget stor Del af den store Kapital, der nu er kommet enkelte Mennesker til gode. Hvorvidt Staten i Øjeblikket skulde overtage den Tonnage, der er her i Landet, er et Spørgsmaal, man kan tvistes om. Den holdes i fabelagtige Priser. For saa vidt de gældende Skibspriser skulde være det afgørende, vil det ikke blive nogen god Forretning for Staten at overtage disse Skibe, men noget andet er, om man kom til det Resultat, at Staten skulde overtage Skibene til den bogførte Værdi eller til den Værdi, de virkelig staar Selskaberne i. I saa Fald vil det være en meget god Forretning. Jeg gør mig ikke til Talsmand for noget Røveri- eller Plyndrings-system paa dette Omraade, men jeg maa dog sige, at efterhaanden slaar den Opfattelse vel mere og mere Rod i Befolkningen, at de Mennesker, der ejer Skibene, efterhaanden har tjent saa meget, at de godt kunde afstaa dem til det offentlige for en rimelig Pris.

Denne Bevægelse for at skaffe Tonnage har ogsaa været fremme andre Steder. Københavns Borgerrepræsentation har saaledes beskæftiget sig med dette Spørgsmaal, og Magistraten beskæftiger sig fremdeles dermed. Jeg ved, at Københavns Magistrat meget ønsker at anskaffe sig den Tonnage, som er nødvendig for at

forsyne Kommunen med de Varer, den skal benytte. Det vil ogsaa blive nødvendigt for Rigsdagen at overveje, om ikke den danske Stat maa sætte sig i Besiddelse af saa megen Tonnage, som er absolut fornøden. Jeg kunde særlig tænke mig, at den danske Stat var interesseret i at være Herre over den indenlandske Person- og Godstrafik, i alt Fald paa de vigtigste Ruter. Det er nu overladt til private Selskaber, og der er megen Klage over dem. Jeg tror, at Statovertagelsen vilde være i højeste Grad ønskelig. Men det er jo muligt, at vore Modstandere under den nærmere Overvejelse af Sagen kan anføre saa meget til Forsvar for at bevare den gamle Tilstand, at vi maa opgive vore Planer.

Jeg vil dernæst sige nogle Ord om Gødningfabrikationen. Der er ogsaa her et fuldstændig fortrøstet Foretagende af den simple Grund, at der i Virkeligheden kun er eet Selskab af Betydning her i Landet. Ganske vist er der oprettet et Andelsselskab, men det har i alt Fald ikke øvet nogen Konkurrence overfor det første Selskab. Jeg tror, det er meget beklageligt, at Lovgivningsmagten hidtil har ladet Selskabet arbejde uforstyrret. Som jeg før oplyste, har det i Løbet af 6 Aar indtjent $9\frac{1}{4}$ Mill. Kr. De, der har betalt disse Penge, er i væsentlig Grad Landboerne. Nu ved vi alle, at Kunstgødning er af den største Betydning for Landbruget. Vi har endog i de sidste Dage set Regeringen foretage et Skridt, som kan meget omtvistes, alene for at skaffe den fornødne Kunstgødning til Landet. Jeg maa sige, at i Tyskland har man, til Trods for at de der har en konservativ Regering, været meget mere fremsynet paa dette Omraade. Allerede 1910 vedtog den tyske Rigsdag den meget omtalte Kalilov, der skulde bryde det Monopol, der var paa Kaliomraadet. Den tyske Regering gik ud fra, at det var af den største Betydning, at de tyske Landmænd fik Kunstgødning til en rimelig Pris. Og da Kartellet eller Ringen holdt Priserne urimelig højt oppe, gennemførtes en Lov, hvorefter Priserne blev trykket indtil 15 pCt. under Ringens Pris. Og Priserne blev efter Loven fastsat for en 5-aarig Periode. Samtidig har den konservative tyske Regering — det vil jeg tilføje — ordnet Forholdene for Arbejderne i Kalivirksomheden. Man har altsaa ikke blot tænkt paa Forbrugerne, paa Landmændene, men ogsaa paa Arbejderne. Det er meget muligt — det er i alt Fald blevet hævdet —, at denne Lov